

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра екологічного права і контролю

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Майя НІКОЛАЄВА
«14» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Екологічна оцінка планів, програм, проектів

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *10 Природничі науки*

Спеціальність: *101 «Екологія»*

Освітньо-професійна програма: *«Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування»*

ОНУ
2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічний контроль». Одеса: ОНУ, 2026. – 23с.

Розробник: Тимошук Марина Олександрівна, старший викладач кафедри екологічного права і контролю

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № 1 від «24» 08.2026 р.

Завідувач кафедри _____ (Олексій БУРГАЗ)
(підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» _____ Алла КОЛІСНИК
(підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету гідрометеорології і екології Протокол № 1 від 26.08.2026р.

Голова НМК _____ Ангеліна ЧУГАЙ
(підпис) (ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто на засіданні кафедри екологічного права і контролю
Протокол № _____ від «____» _____ 20____ р.

Завідувач кафедри _____ Олексій БУРГАЗ

Переглянуто на засіданні кафедри екологічного права і контролю

Протокол № _____ від «____» _____ 20____ р.

Завідувач кафедри _____ Олексій БУРГАЗ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів - 4/4 годин - 120/120 змістових модулів – 2/2	Галузь знань Е <u>Природничі науки,</u> <u>математика та</u> <u>статистика</u> (шифр і назва) Спеціальність Е2 Екологія (код і назва) Рівень вищої освіти: <i>Перший</i> (бакалаврський)	Обов'язкова дисципліна	
		Рік підготовки:	
		4-й	5-й
		Семестр	
		7-й	7-й
		Лекції	
		30 год.	12 год.
		Практичні	
		30 год.	8 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	100 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит/ іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - оволодіння студентами нормативно-законодавчою базою та формування в них знань та умінь у проведенні екологічної оцінки програм і планів розвитку муніципальних утворень та регіонів, розташування виробничого потенціалу, проектної документації, будівництва та реконструкції господарських об'єктів, а також методичних підходів до розробки звітів з оцінки впливу на довкілля.

Завдання: оволодіння студентами базовими знаннями та вміннями щодо:

- законодавчих актів та нормативних документів в галузі стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля;
- методичних аспектів екологічних оцінок (завдання, принципи, види і форми);
- методів визначення джерел впливу на стан навколишнього середовища та здатність оцінити їх вплив на стан здоров'я людини та якість довкілля.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

K11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

K19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

K24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

K25. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

K26. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

K31. Здатність здійснювати екологічний нагляд (контроль), перевірку об'єктів за дотриманням екологічного законодавства.

Програмні результати навчання:

ПР.01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами

ПР.09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПР.15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР.16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПР.17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР.22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПР.29. Здатність оцінювати економічний ефект та ефективність реалізації природоохоронних заходів, визначати еколого-економічні наслідки господарської

діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- законодавчі акти та нормативні документи щодо стратегічної екологічної оцінки (СЕО) та оцінки впливу на довкілля (ОВД);
- методичні аспекти екологічних оцінок (завдання, принципи, види і форми);
- етапи проведення СЕО і ОВД;
- порядок організації громадських слухань під час проведення ОВД;
- вимоги щодо підготовки висновки з ОВД.

вміти:

- оцінити проекти стратегій, планів і програм (СПП);
- оцінити екологічну ситуацію в регіоні;
- оцінити вплив СПП на довкілля;
- спланувати проведення консультацій;
- визначати рівні впливу планової діяльності на навколишнє середовище;
- складати звіти з оцінки впливу на довкілля;
- складати висновок з оцінки впливу на довкілля;
- використовувати знання екологічних стандартів;
- користуватися єдиним реєстром з ОВД.

бути здатним:

- використовувати основні принципи і складові екологічного управління в своїй професійній діяльності;
- інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування;
- опанувати міжнародний та вітчизняний досвід вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем;
- приймати участь в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами;
- здійснювати екологічний нагляд (контроль), перевірку об'єктів за дотриманням екологічного законодавства.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року No 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року No 722, зокрема:

Ціль 11: Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;

Ціль 12: Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;

Ціль 13: Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;

Ціль 15: Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, і

повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття;

Ціль 16: Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях. Ціль 17: Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль ЗМ-Л1. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО)

Тема 1. Співробітництво України з ЄС з питань навколишнього середовища відповідно Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони.

Розвиток систем екологічної оцінки в світі. Стадії розвитку екологічної оцінки. методики проведення екологічних оцінок в країнах світу та світових банківських установах. Міжнародні зобов'язання України в сфері екологічної оцінки. Зміст розділу 6 Угоди про асоціацію України з ЄС.

Тема 2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм (СПП).

Поняття, цілі і завдання СЕО. Основні Директиви ЄС і протоколи по СЕО. Етапи розвитку СЕО. Об'єкти і суб'єкти СЕО. Принципи застосування СЕО.

Тема 3. Процес проведення стратегічної екологічної оцінки.

Завдання процесу проведення СЕО. Етапи проведення СЕО. Зв'язок СЕО з процесом розробки СПП. Учасники процесу СЕО. Способи проведення СЕО.

Тема 4. Методологія проведення Стратегічної екологічної оцінки.

Оцінка необхідності проведення СЕО. Види планів, програм. Умови визначення необхідності проведення СЕО для планів і програм. Визначення сфери охоплення СЕО. Оцінка впливу планів, програм на довкілля. Альтернативні сценарії планів, програм. Звіт про СЕО. Врахування СЕО при прийнятті рішення з плану. програми. Моніторинг фактичного впливу плану, програми на довкілля.

Тема 5. Структура і зміст Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Терміни та визначення. Сфера дії закону. Суб'єкти СЕО. Етапи СЕО: визначення обсягу СЕО; складання звіту про СЕО. Громадське обговорення проекту ДПП та звіту про СЕО; консультації з органами виконавчої влади; транскордонні консультації; інформування про затвердження ДПП; моніторинг наслідків виконання ДПП для довкілля і здоров'я населення. документа державного планування.

Змістовий модуль ЗМ-Л2. Оцінка впливу на довкілля (ОВД)

Тема 6. Міжнародні зобов'язання України в сфері оцінки впливу на довкілля.

Організаційна Конвенція, Конвенція Еспо, Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом, Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

Тема 7. Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля.

Основні поняття Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Зміст оцінки впливу на довкілля. Суб'єкти оцінки впливу на довкілля.

Тема 8. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля.

Категорії видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля. Класи наслідків (відповідності) діяльності.

Тема 9. Порядок здійснення оцінки впливу на довкілля.

Визначення необхідності проведення ОВД. Повідомлення про планову діяльність. Громадське обговорення. Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля. Експертні комісії з ОВД. Висновок з ОВД його зміст, статус і оскарження. Врахування Висновку з ОВД при прийнятті управлінських рішень.

Тема 10. Участь громадськості в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Законодавче і нормативно-правове забезпечення доступу громадськості до екологічної інформації та урахування громадських інтересів при розробленні і реалізації проектів екологічно небезпечних об'єктів та видів діяльності. Організація громадського обговорення у процесі ОВД.

Тема 11 Оцінка транскордонного впливу на довкілля.

Процедура здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля. Схвалення результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля.

Тема 12 Відповідальність за порушення законодавства про ОВД.

Дії чи бездіяльність за які накладається відповідальність. Види відповідальності. Тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про ОВД.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Очна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО)								
Тема 1. Співробітництво України з ЄС з питань навколишнього середовища відповідно Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. [1, 2]	16	2	4	10	11	0,5	0,5	10
Тема 2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм (СПП). [1]	9	2	1	5	6	0,5		5
Тема 3. Процес проведення стратегічної екологічної оцінки.	9	2	2	5	12	1	1,5	10
Тема 4. Методологія проведення Стратегічної екологічної оцінки. [1, 2]	11	4	2	5	9,5	1	0,5	8
Тема 5. Структура і зміст Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» [1] .	9	4	1	5	8,5	1	0,5	7
Разом за змістовним модулем 1	54	14	10	30	47	4	3	40
Змістовий модуль 2. Оцінка впливу на довкілля (ОВД)								
Тема 6. Міжнародні зобов'язання України в сфері оцінки впливу на довкілля[1] .	7	2		5	9	1		8
Тема 7. Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля[1, 2] .	7	2		5	11	1		10
Тема 8. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля[1, 2] .	11	2	4	5	11,5	1	0,5	10
Тема 9. Порядок здійснення оцінки впливу на довкілля[1, 2]	17	4	8	5	17	2	3	12
Тема 10. Участь громадськості в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля [1, 2].	13	4	4	5	9,5	1	0,5	8
Тема 11 Оцінка транскордонного впливу на довкілля[1, 2]	5	1	2		6,5	1	0,5	5
Тема 12 Відповідальність за порушення законодавства про ОВД[1, 2]	6	1	2	5	8,5	1	0,5	7
Разом за змістовним модулем 2	66	16	20	30	73	8	5	60
Усього годин	120	30	30	60	120	12	8	100

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття на передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовний модуль ЗМП-1 Стратегічна екологічна оцінка			
1	Тема 1. Складання каталогу нормативно-правових актів України, які відповідають вимогам ст.361 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони, а саме: 1.1 Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузі політики; 1.2 Якість атмосферного повітря; 1.3 Управління відходами та ресурсами; 1.4 Якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; 1.5 Охорона природи; 1.6 Промислове забруднення та техногенні загрози; 1.7 Зміна клімату та захист озонового шару 1.8 Генетично модифіковані організми; 1.9 Шумове забруднення; 1.10 Цивільний захист, стихійні лиха і антропогенні загрози; 1.11 Міське середовище; 1.12 Екологічні збори.	4	0,5
2	Тема 2. Оцінка впливу СПП на довкілля Розгляд Програми «Чисте повітря міста Одеса» та «Концепції охорони атмосферного повітря м. Кременчук»; Оцінка впливу на довкілля; Виявлення заінтересованих сторін і планування проведення консультацій.	6	2,5
Змістовний модуль ЗМП-2. Оцінка впливу на довкілля			
3	Тема 3. Ознайомлення з ДБН А.2.2.2.-1:2021 “Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище” Вивчити вимоги до складу і змісту розділів оцінки впливу на довкілля у складі проектної документації на нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт будівель та споруд.	4	1
4	Тема 4 Ознайомлення з Єдиним реєстром з ОВД. Надати коротке резюме матеріалів за встановленою темою	2	1
5	Тема 5 Ознайомлення з поданими до Єдиного реєстру ОВД повідомленнями про планову діяльність На прикладі реального ОВД підготувати повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля.	2	1
6	Тема 6. Ознайомлення зі звітом про ОВД у Єдиному реєстрі ОВД. За матеріалами реального звіту про ОВД студенти перевіряють наявність і повноту необхідних матеріалів і реквізитів на планову діяльність, а також проводять оцінку відповідності поданих матеріалів вимогам статті 6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».	6	1
7	Тема 7 . Складання висновку з ОВД За матеріалами реальних звітів з ОВД, за варіантом, що надано викладачем, скласти Висновок з оцінки впливу на довкілля.	6	1
	Усього годин	30	8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття на передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО)			
1	Тема 1. Співробітництво України з ЄС з питань навколишнього середовища відповідно Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	10	10
2	Тема 2. Нормативно-правові підстави проведення стратегічної екологічної оцінки стратегій, планів, програм (СПП). <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	5
3	Тема 3. Процес проведення стратегічної екологічної оцінки. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	10
4	Тема 4. Методологія проведення Стратегічної екологічної оцінки. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	8
5	Тема 5. Структура і зміст Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i> <i>Виконання модульної тестової контрольної роботи КР1 (обов'язковий)</i>	5	2
Разом у змістовному модулі 1		30	40
Змістовий модуль 2. Оцінка впливу на довкілля (ОВД)			
6	Тема 6. Міжнародні зобов'язання України в сфері оцінки впливу на довкілля. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	8
7	Тема 7. Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	10
8	Тема 8. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	10
9	Тема 9. Порядок здійснення оцінки впливу на довкілля <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i>	5	12

	<i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>		
10	Тема 10. Участь громадськості в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>	5	8
11	Тема 11 Оцінка транскордонного впливу на довкілля <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i>		5
12	Тема 12 Відповідальність за порушення законодавства про ОВД <i>Підготовка до лекційних та практичних занять УО</i> <i>Вивчення певних тем лекційного модуля УО</i> <i>Виконання модульної тестової контрольної роботи КР2 (обов'язковий)</i>	5	5
Разом у змістовному модулі 2		30	60
Усього		60	100

До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій та практичних занять,
- самостійне опрацювання лекційних тем;
- підготовка і виконання модульної тестової контрольної роботи.

У межах дисципліни «Екологічна оцінка планів, програм, проектів» здобувачі можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання літератури, індивідуальних завдань, тощо), так і через зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи	Назва курсу	Посилання
Prometheus	«Оцінка шкоди довкіллю від російської агресії»	Практичний курс про те, як фіксувати екологічні злочини, обчислювати збитки за спеціальними методиками та готувати докази для судів та міжнародних розслідувань.
Сайт РАЕУ	Модульний курс з ОВД від РАЕУ (Професійна асоціація екологів України)	Модульне онлайн-навчання з практичними завданнями й тестуванням.

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати

можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти.

Серед них найтрадиційнішим залишається *пояснювально- ілюстративний метод*, у межах якого викладач допомагає студентам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій, у тому числі використовуючи презентації та практичні заняття, на яких студенти репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується *дослідницький метод*, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи наявні матеріали екологічних оцінок й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім підсумовуються.

Форми контролю Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні заняття, практичні роботи й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень).

Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу становить 10 балів (по 1 балу за теми №№3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,12).

2. Форми контролю за практичним матеріалом

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, умінь застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань. Контроль здійснюється через перевірку правильності виконання практичних робіт (дотримання встановлених форм документів, точність розрахунків, логічність висновків, якість оформлення документів) та усний захист практичної роботи (здатність обґрунтувати отримані результати, відповісти на запитання викладача, продемонструвати розуміння процесу виконання).

Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 50 балів (по 5 балів за кожену практичну роботу за темою № 3, 4, 5, 6 і по 10 балів за практичну роботу за темою № 1, 2, 7).

3. Періодичний контроль

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає 20 запитань із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Передбачається написання двох модульних тестових контрольних робіт, кожна з яких оцінюється у 20 балів.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 40 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60% правильних відповідей. Кожен студент має дві спроби складання тесту.

4. Підсумковий контроль (іспит)

Формою підсумкового контролю є семестровий іспит.

Екзаменаційний білет містить 2 блока тестових завдань закритого типу кожний з яких містить по 20 питань. Кожна вірна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 бал. Загальна кількість балів за відповідь на екзаменаційний білет складає 40 балів (100 %).

Загальна кількісна оцінка (загальний бал успішності) є усередненою між кількісною оцінкою поточних контролюючих заходів та кількісною оцінкою за іспит.

5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Лекційний матеріал (усне опитування, участь у дискусії, підготовленість)	10
Практичні роботи (виконання і захист)	50
Модульні контрольні роботи	40
Поточна успішність (разом)	100
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це

ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

1 Критерії оцінювання лекційного матеріалу

Бали	Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу
1 бал	Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень.
0,75 бала	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
0,5 бала	Ознайомився з матеріалом лекції, відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
0,25 бала	Ознайомився з матеріалом лекцій опосередковано; виконав завдання поверхнево, допускає деякі помилки.
0 балів	Студент не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.

2 Критерії оцінювання практичних робіт

Бал	Критерії оцінювання виконання практичної роботи
10 балів	Робота виконана повністю, на високому науково-аналітичному рівні; застосовано сучасні методи дослідження, продемонстровано самостійність мислення; результати обґрунтовані, містять власний аналіз чи авторські спостереження; звіт оформлено бездоганно відповідно до вимог; студент блискуче захистив роботу, аргументовано відповів на всі запитання, продемонстрував глибоке розуміння теми
9 балів	Робота виконана повністю та якісно, результати достовірні й логічно інтерпретовані; звіт оформлено відповідно до стандартів; студент упевнено захистив роботу, показав глибоке розуміння матеріалу; наявні лише незначні недоліки у структурі чи формулюваннях
8 балів	Робота виконана повністю, але потребує уточнення висновків; звіт оформлено грамотно; студент добре орієнтується в матеріалі, аргументовано відповідає на більшість запитань
7 балів	Робота в основному правильна, з незначними неточностями у поясненнях; результати в цілому обґрунтовані; звіт відповідає більшості вимог; захист короткий, але демонструє розуміння суті
6 балів	Робота містить окремі помилки у методиці чи висновках, аналітична частина недостатньо розгорнута; звіт оформлений частково; студент дає загальні відповіді без глибокого аналізу.
5 балів	Робота виконана частково; є помилки у логіці викладення; висновки неповні або нечіткі; звіт має порушення структури; усний захист поверхневий
4 бали	Робота має суттєві недоліки, виконана неповністю; аналітичний розділ відсутній або слабкий; знання теми поверхневі; захист формальний
3 бали	Робота містить значні методичні помилки; звіт фрагментарний або невідповідний темі; захист відсутній або нерозгорнутий

2 бали	Робота виконана з грубими помилками, без аналізу результатів; звіт не відповідає вимогам; знання теми низькі
1 бал	Робота подана із запізненням або не відповідає завданню; захист не відбувся; рівень підготовки незадовільний
0 балів	Робота не виконана або не подана; студент не з'явився на заняття та не надав жодних матеріалів

Критерій для захисту практичної - коротке усне пояснення результатів (1–2 хвилини) або відповідь на запитання викладача щодо методики чи висновків.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 20 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а загальна кількість балів за тест становить 20, що відповідає 100% правильності виконання.

Кількість правильних відповідей	Відсоток правильності, %	Рівень засвоєння матеріалу
20	100	Повне та бездоганне засвоєння матеріалу. Відсутні будь-які помилки, студент системно орієнтується в термінології та практичних нюансах теми
18-19	90-95	Відмінне володіння матеріалом. Допущено 1–2 незначні помилки. Студент демонструє глибокі та стійкі знання
16-17	80-85	Добрий рівень знань (оцінка «4» / «В-С»). Матеріал засвоєно впевнено, але допущено 3–4 помилки у складних чи деталізованих питаннях.
14-15	70-75	Впевнений базовий рівень. Студент розуміє основні поняття, але має невеликі прогалини в окремих розділах теми (5–6 помилок).
12-13	60-65	Задовільний рівень (оцінка «3» / «D»). Засвоєно понад половину матеріалу, але знання мають поверховий або фрагментарний характер
10-11	50-55	Мінімальний пороговий рівень «Зараховано». Студент дав відповідь лише на половину питань. Знання є мінімально необхідними для орієнтування в темі
7-9	35-45	Незадовільний рівень («Не зараховано»). Більшість завдань (11–13) виконано неправильно. Системні прогалини в знаннях, матеріалом не володіє.
4-6	20-30	Студент правильно відповів лише на окремі поодинокі питання. Сформованість базових понять відсутня.
0-3	0-15	Матеріал абсолютно не засвоєний, результати відповідають випадковому вгадуванню або робота не подана.

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, що відповідає 12 балам із 20 можливих. Результати нижчі

цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Які цілі SEO?
2. Скільки стадій розвитку систем екологічної оцінки?
3. Що може виступати об'єктами SEO?
4. Хто є суб'єктами SEO в Україні?
5. На який кінцевий результат спрямована процедура проведення SEO?
6. Які документи державного планування підлягають SEO?
7. Який документ готується за результатами громадського обговорення звіту про SEO та консультацій?
8. До яких органів подається проект СПП регіонального чи місцевого значення?
9. Як оприлюднюється проект СПП що підлягає стратегічній екологічній оцінці?
10. Хто надає висновок про те, чи буде виконання СПП ймовірно мати наслідки для довкілля зачепленої держави?

11. Що має бути враховано при прийнятті офіційного рішення щодо затвердження СПП?
12. Що необхідно проводити при виконання затвердженої СПП?
13. З чого починається процес стратегічної екологічної оцінки?
14. В який термі здійснюється громадське обговорення проекту СПП і звіту про СЕО?
15. Як забезпечується участь громадськості у прийнятті рішень по СПП?
16. Яка сторона проводить моніторинг у разі наявності транскордонних наслідків?
17. Кількість етапів здійснення стратегічної екологічної оцінки:
18. Яким шляхом оприлюднюється Заява про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки?
19. Який суб'єкт СЕО має повноваження здійснювати транскордонні консультації?
20. У який термін замовник оприлюднює результати моніторингу?
21. Чи включає поняття «наслідки для довкілля» реалізації планів, програм, стратегій наслідки для культурної спадщини?
22. На який кінцевий результат спрямована ОВД?
23. Хто може виступати суб'єктами ОВД?
24. Що визначає Висновок з ОВД?
25. На які класи наслідків (відповідності) поділяються об'єкти?
26. Яка планова діяльність не підлягає оцінці впливу на довкілля?
27. З чого починається процедура ОВД?
28. До якого органу суб'єкт господарювання подає повідомлення про планову діяльність, що підлягає ОВД?
29. Як називається документ в якому оцінюється вплив планової діяльності на стан навколишнього середовища?
30. Якою Директивою ЄС встановлюються вимоги щодо здійснення оцінки впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище?
31. Що може виступати об'єктами ОВД?
32. До якого класу наслідків (відповідності) будівель належать об'єкти, якщо він кодується СС₁?
33. Яка планова діяльність не підлягає оцінці впливу на довкілля?
34. Яка планова діяльність підлягає обов'язковому розгляду щодо наявності підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля?
35. Який документ дозвільного характеру надається після проведення ОВД?
36. Хто забезпечує процедуру громадського обговорення звіту з ОВД?
37. Яким чином громадськість дознається про початок обговорення звіту з ОВД?
38. До якого класу наслідків (відповідності) будівель належать об'єкти, якщо він кодується СС₂?
39. До якого органу суб'єкт господарювання повинен подати повідомлення про планову діяльність, що підлягає ОВД, якщо така діяльність стосується зони відчуження або зони безумовного відселення території, що зазнала впливу в наслідок Чорнобильської катастрофи?

40. Хто має право надати свої зауваження та пропозиції щодо обсягу дослідження і рівня деталізації інформації для включення до звіту з ОВД?
41. В який термін, після оприлюднення повідомлення про планову діяльність, що підлягає ОВД, громадськість може надати свої зауваження та пропозиції до такої діяльності?
42. На якому етапі будівництва об'єкту необхідно отримувати Висновок з ОВД?
43. Чи зобов'язаний суб'єкт господарювання здійснювати після проектний моніторинг?
44. До якого класу наслідків (відповідності) будівель належать об'єкти, якщо він кодується ССЗ₃ ?
45. Як оприлюднюється повідомлення про планову діяльність, яка підлягає ОВД?
46. Що суб'єкт господарювання подає до Єдиного реєстру після реєстрації в особистому кабінеті?
47. Хто готує звіт з оцінки впливу на довкілля?
48. Який документ готують природоохоронні органи по завершенні громадського обговорення звіту з ОВД?
49. До чого може привести відсутність на об'єкті Висновку з ОВД?
50. Хто несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті з ОВД інформації?
51. За які послуги з ОВД справляється плата?
52. Хто видає Висновок з ОВД?
53. Хто може бути організатором громадських слухань?
54. Що має бути занесене до Єдиного реєстру з ОВД?
55. Хто несе витрати пов'язані з проведенням громадського обговорення?
56. Що приймається до уваги при підготовці Висновку з ОВД?
57. В який термін з дня завершення громадського обговорення надається Висновок з ОВД?
58. Що є підставою для скасування Висновку з ОВД?
59. У який термін суб'єкт господарювання оприлюднює повідомлення про початок громадського обговорення звіту з ОВД?
60. Яким чином оприлюднюється повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та оголошення про початок громадського обговорення звіту з ОВД?
61. У який термін громадськість може надати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності, що підлягає оцінці впливу на довкілля?
62. Скільки триває громадське обговорення звіту з ОВД?
63. Який уповноважений орган видає висновок з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, що належить до першої групи?
64. Який уповноважений орган видає висновок з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, що належить до другої групи?
65. У яких випадках висновок з ОВД втрачає силу?
66. Чи є висновок з ОВД обов'язковим для виконання?
67. Що визначає висновок з ОВД?

68. На який електронний ресурс уповноважений орган вносить висновок з оцінки впливу на довкілля?
69. Яким документом визначаються порядок, строки і вимоги до здійснення після проектного моніторингу?
70. Коли здійснюється СЕО?
71. Куди замовник СПП подає заяву про визначення обсягу СЕО для СПП загальнодержавного значення?
72. В який термін здійснюється громадське обговорення заяви про визначення обсягу СЕО?
73. З яких етапів складається процедура СЕО?

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
	Бали за одну заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів	Бали за одну заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Поточний контроль на лекціях	1	3	3	1	7	7
Виконання та захист практичних	10	2	20	5	4	20
				10	1	10
Контрольна робота за змістовним модулем	20	1	20	20	1	20
Разом			0 – 43			0 – 57
Підсумковий контроль (іспит)	0 – 40					
Підсумкова сума балів	0 – 100					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90-100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	задовільно
60-69	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
90-100/ зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
75-89 / зараховано	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість практичних завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
60-74 /зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину практичних завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
35-59 / не зараховано з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки складно; під час відповіді допускаються суттєві помилки.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі практичні завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
0-34/ не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

13. Навчально-методичне забезпечення

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічна оцінка планів,

програм, проєктів». Одеса: ОНУ, 2026. 23 с.

2) Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання контрольної роботи для студентів денної та заочної форми навчання з дисципліни «Екологічна оцінка планів, програм, проєктів». / Лоева І.Д., Тимощук М.О., Гарабажій Т.А., Снісаренко В.В. – Одеса, ОДЕКУ, 2018.-с.27.

3) Методичні вказівки до практичних занять студентів деної та заочної форми навчання з дисципліни «Екологічна оцінка планів, програм, проєктів»./ Гарабажій Т.А., Тимощук М.О. – Одеса, ОДЕКУ, 2024.-с.63

14. Рекомендована література

Основна

1. М.О. Тимощук. Екологічна оцінка планів, програм, проєктів: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2022. 102 с.

2. Є. Маруняк, С. Лісовський, О. Голубцов. Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану. Практичний посібник. Київ: 2022. -106с.

3. С. Шутяк Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості. Посібник [за заг.ред. О.Кравченко]. Видавництво «Компанія Манускрипт». Львів, 2017. 28с.

4. Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання контрольної роботи для студентів денної та заочної форми навчання з дисципліни «Екологічна оцінка планів, програм, проєктів». / Лоева І.Д., Тимощук М.О., Гарабажій Т.А., Снісаренко В.В. – Одеса, ОДЕКУ, 2018.-с.27.

5. Методичні вказівки до практичних занять студентів деної та заочної форми навчання з дисципліни «Екологічна оцінка планів, програм, проєктів»./ Гарабажій Т.А., Тимощук М.О. – Одеса, ОДЕКУ, 2024.-с.63

Додаткова

1. Г.Б. Марушенський. Стратегічна екологічна оцінка: посібник. Київ: К.І.С., 2014. -65с.

2. Г.Б. Марушевський. Стратегічна екологічна оцінка: метод.реком. для слухач. Київ: К.І.С., 2014. -44с.

3. Є.Алексєєва. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості. Посібник [за заг.ред. О.Кравченко]. Видавництво «Компанія Манускрипт». Львів, 2017. 36с.

Нормативно-правові акти

(режим доступу : www.rada.gov.ua)

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018р. №2354-VIII.

2. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017р. №2059-VIII.

3. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011р. №3038-УІ.

4. Закон України «Про місцеві Ради і місцеве самоврядування» від 14.07.2015р. №595-VIII .

5. Директива 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 р. Про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих планів та програм.
6. Директива 2011/92/ЄС від 13 грудня 2011р. Про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище.
7. - Протокол Про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті/ Організація Об'єднаних Націй, Європейська Економічна Комісія: ЕСЕ/МР.ЕІА/2003/3. – Нью-Йорк і Женева, 2003. -48с. (офіційний переклад).
8. Постанова КМУ від 28.08.2013р. №808 «Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку».
9. Постанова КМУ від 13.12.2017р. №1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання Висновку з оцінки впливу на довкілля».
- 10.Постанова КМУ від 13.12.2017р. №1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка на підлягає оцінці впливу на довкілля та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».
- 11.Постанова КМУ від 13.12.2017р. № 1026 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».
- 12.Постанова КМУ від 13.12.2017р. №898 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля».
- 13.Наказ Міндовкілля України від 15.03.2021р. №193 «Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звітів з оцінки впливу на довкілля».
- 14.Постанова КМУ від 16.12.2020р. №1272 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення»
- 15.Постанова КМУ від 02.05.2023р. №430 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки».
- 16.Наказ Міндовкілля України від 18.10.2023 р. №705 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Репозитарій ОНУ імені І.І.Мечникова <https://dspace.onu.edu.ua/home>
2. Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека <http://www.ognb.odessa.ua/>
4. Бібліотека ім. В.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Електронний портал Верховної ради України <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Міндовкілля <http://www.mepr.gov.ua>
7. Офіційний вебпортал Державної екологічної інспекції <http://www.dei.gov.ua>
8. ЕкоСистема ecostystem.mepr.gov.ua